

1986

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
DİYARBAKIR ŐUBESİ

**BİNGÖL İLİNDE
GÜRDEĞİR AİLESİ ÜYELERİNE YÖNELİK
İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE İDDİALARINA İLİŞKİN**

İNCELEME VE TESPİT RAPORU

17 EYLÜL 2021

İÇİNDEKİLER

- A. RAPORUN KONUSU
- B. HEYETİN OLUŞUMU
- C. OLAYLARA DAİR ANLATIMLAR
- D. TEPİTLER
- E. DEĞERLENDİRME
- F. SONUÇ VE ÖNERİLER

A. RAPORUN KONUSU

İstanbul İli Ateşehir İlçesinde 24.08.2021 tarihinde gözaltına alınıp Bingöl İline getirilen Sonuç GÜRDEĞİR'e gözaltı süresi boyunca, Bingöl İli Çeltiksuyu Köyünde ikamet eden GÜRDEĞİR ailesi üyelerine yönelik ise kolluk güçleri tarafından 29.08.2021/30.08.2021 tarihlerinde gerçekleştirilen gözaltı işlemleri sırasında; işkence, kötü muamele, tehdit ve hakaret suçları ile ilgili olarak olayın mağdurları ve görgü tanıkları, Baro Başkanı ve Cumhuriyet Başsavcısı ile yapılan görüşmeler, yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili tespit ve değerlendirme raporudur.

B. HEYETİN OLUMU

İstanbul İli Ateşehir İlçesinde 24.08.2021 tarihinde gözaltına alınan Sonuç GÜRDEĞİR ile Bingöl İli Çeltiksuyu köyünde ikamet eden GÜRDEĞİR ailesi bireylerinin 29.08.2021-30.09.2021 tarihlerinde işkence ve kötü muameleyle maruz kaldıklarına ilişkin şubemize yapılan başvurular ile kolluk güçleri tarafından hukuka aykırı suç ve davranışlarda bulunduğu iddia edilmiştir. Şubemize; işkence, kötü muamele, hakaret ve tehdit suçlamalarının gerçekleştiği bilgileri ulaşmıştır. Bu bilgiler üzerine; Şube Başkanımız Avukat Abdullah ZEYTUN, Şube Yöneticilerimiz Avukat Ercan YILMAZ ve Avukat Yakup GÜVEN'den oluşan bir heyet ile inceleme ve tespitlerde bulunmak üzere 02.09.2021 tarihinde Bingöl İline gidilmiştir. Ziyarete tespit ve incelemelerde bulunmuş, Bingöl Cumhuriyet Başsavcısı, Bingöl Barosu Başkanı, olay mağdurları ve görgü tanıkları ile birebir görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

C. OLAYLARA DAİR ANLATIMLAR

1-İstanbul İli Ateşehir İlçesinde 24.08.2021 tarihinde gözaltına alınan Sonuç GÜRDEĞİR, kendisi ile Bingöl İl Emniyet Müdürlüğü TEM Şubede, oda girişine göre sağ üst köşeye sabitlenmiş kamera ile izlenen avukat görüşme odasında yüz yüze yaptığımız görüşmedeki beyanında, gözaltına alındığı evin içinde darp edildiğini, kafasının yarılıp kanadığını, kafasına dikiş atıldığını, Bingöl'e getirildiği ilk günden beri işkence ve kötü muameleyle maruz kaldığını, ilk gün ciddi boyutta olmayan işkencenin sonraki günlerde arttığını, kötü muamelenin genellikle yüz bölgesine tokat atılması suretiyle gerçekleştirildiğini, darp izi çıkmamasına özen gösterildiğini, buna rağmen sağ gözünde morarma meydana geldiğini, son iki gün fiziksel işkencenin azaldığını, sürekli milliyetçi içerikli şarkıların yüksek sesle çalınarak bu seslere maruz bırakıldığını, psikolojik şiddet, küfür hakaretin yoğun olduğunu, öğle ve akşam yemeklerinin çoğunlukla fasulye ve pilav olduğunu, kendisine yastık ve battaniye verilmediğini, muayeneye her defasında ters kelepçe ile götürüldüğünü, ters kelepçeden kaynaklı bileklerinin hala acıdığını, doktorla görüşmesinde polis de olduğunu, doktora problemlerini anlatırken ciddiye alınmadığını belirtmiştir.

2-Bingöl ili Çeltiksuyu köyünde ikamet eden GÜRDEĞİR ailesi bireylerinin 29.08.2021-30.09.2021 tarihlerinde gözaltına alınırken kötü muameleyle maruz kaldıklarına ilişkin mağdur ve tanık olan aile üyeleri Hatun GÜRDEĞİR, Ayfer GÜRDEĞİR, Fatma GÜRDEĞİRi Menfiye GÜRDEĞİR ve Bermal GÜRDEĞİR, kendileriyle yüz yüze yaptığımız görüşmede şu beyanlarda bulunmuşlardır:

"29.08.2021 tarihinde 10 civarında zırhlı ve normal araçla gelen çok sayıda, sivil giyimli polis tarafından Ertan GÜRDEĞİR, Hatun GÜRDEĞİR ve Ahmet GÜRDEĞİR'in köydeki evlerine eşzamanlı operasyon düzenlendi. Operasyon sırasında köy ablukaya alındı. Ertan evden kaçtı. Silahlarla kovaladılar onu ama yakalayamadılar.

Ahmet'in evine gelen polisler Ahmet yataktan kalktığı an üstüne atladılar. Ahmet, 'durun içeride çocuklar var' dışarı çıkalım, dedi. İzin vermediler, İçeride vurmaya başladılar.

Boğazına ip gibi bir cisim geçirip çektiler. Ahmet nefes alamıyordu, kurtulmaya çalışıyordu. Ahmet'in eşi Fatma GÜRDEĞİR onları çekmeye çalıştı. 'Ne yapıyorsunuz, boğuyor musunuz?' diye bağırp, polisleri Ahmet'in üzerinden çekmeye çalıştı. Ona da vurdular, ayak parmağı kırıldı. Ahmet'in çocuk yaşlardaki üç kızı 'babamıza vurmayın' diye bağirmaya başladılar. Durmadan vuruyorlardı. O esnada abisi Doğan GÜRDEĞİR geldi. Onu içeri girmesin diye kapının önünde bayağı dövdüler. Komşular, köylüler bahçenin önüne geldiler. Hiçbirini bahçenin içine sokmadılar. 'İçeri gireni vuracağız, kimse bahçeye girmesin' dediler. İnsanlar bağırdı. Bunun üzerine havaya silah sıktılar. Ahmet'in boynunda şu an bıçakla kesilmiş gibi bir iz durmakta.

Hatun GÜRDEĞİR'in evini arama bahanesiyle alt üst ettiler. Tüm elektronik cihazlara, fotoğraf makinası dahi el koydular. Birkaç eski mektup ve eski tarihli birkaç gazeteyi aldılar. 18 yaşındaki Azad GÜRDEĞİR onlara, 'ne yapıyorsunuz, nasıl bir muamele uyguluyorsunuz, bu şekilde giremezsiniz' dediği için onu da tartaklayıp dövdüler. Köyün muhtarı geldi, Azad'ı polislerin elinden zorla çıkardı. O gün Prenses GÜRDEĞİR, Özge GÜRDEĞİR, Menfiye GÜRDEĞİR, Ahmet GÜRDEĞİR ile Mehmet GUYULDAR'ı gözaltına aldılar.

Ertesi gün (30.08.2021) saat 16.00 gibi 10-11 polis aracı son sürat köye girdi. Köyde bir tur atıp Ertan'ın kapısına geldiler. Direkt silahlarını çekip çocuklarına 'babanız nerede?' diye sordular. Çocuklar bilmediklerini söylediler. 'Vur emrimiz var, babanızın yerini söyleyin yoksa onu öldürürüz. Ölmesini mi istiyorsunuz?' Dediler. Evin içini, bahçeyi, odunluğu, tandırı aradılar. Bahçedeki tahtaları kaldırıp altına baktılar. Ertan'ın 13 yaşındaki kızı Lorin GÜRDEĞİR'i çekip 'Babanın yerini söylemezsen onu öldüreceğiz' dediler. Ertan, evin yan tarafındaki bahçeye girmişti. Polislerin fark edip o tarafa doğru koşması üzerine biz de koşuşturmaya başladık. İki katlı boş bina vardı. Ertan'ı orada yakalamışlardı. Ertan'ın 'Bırakın beni' sesleri geliyordu. Ertan'ın 18 yaşındaki oğlu Ömer Faruk GÜRDEĞİR'i ve kardeşi Kemal GÜRDEĞİR'i de dövdüler. Kemal GÜRDEĞİR yerdeydi ve dudağı patlamıştı. Ertan'ın 13 yaşındaki kızı Lorin GÜRDEĞİR, elindeki telefonla olayların videosunu çekiyor diye dört polis kendisini kovaladı. Ertan'ı içeride dövüyorlardı ve hiç kimsenin içeri girmesine izin verilmiyordu. İçeri girmeye çalıştığımızda silahlarla üstümüze geldiler. 'Vur emrimiz var, sizi de vururuz' diyorlardı. Orada bize de silah dipçikleriyle saldırdılar. Bir köylümüz duruma itiraz ettiği için onu da tartakladılar. Ertan'ı çıkarırlarken kaşının yarıldığını ve kanadığını gördük. Ters kelepçe yapmışlardı. Boyu iki metreye yakın olmasına rağmen, çok büktükleri için iki büklüm olmuştu. Ertan'ı aldıktan sonra bazı polis memurları Ayfer GÜRDEĞİR ile Bermal GÜRDEĞİR'e hitaben 'Daha geleceğiz, sizi de alacağız.' Diye bağırdılar. Ertan'ı götürürlerken peşlerinden gitmeye çalıştık, izin vermediler. Üzerimize silahla geldiler. Köyden ayrılırlarken araçlarını üzerimize sürdüler.

Adliyeye çıkarıldıkları günlerde tüm ısrarlarımıza rağmen adliye girişindeki polisler, savcının talimatı dolayısıyla ailenin içeri girmesine izin vermeyeceklerini söylediler. Adliyeye çıkarılanlardan Menfiye GÜRDEĞİR ile Ahmet GÜRDEĞİR dışındaki herkes tutuklandı. Olaydan sonra sürekli takip ediliyoruz. Gittiğimiz her yerde takip edildiğimizi hissediyoruz. Köye de sürekli gelip gidiyorlar. Sürekli olarak psikolojik baskıya maruz kalmaktayız."

3-Bingöl Barosu Başkanı olan, aynı zamanda bazı aile üyelerinin müdafiliğini üstlenen Avukat Ömer Faruk HÜLAKÜ ile yaptığımız görüşmede tarafımıza, Sonuç GÜRDEĞİR ve diğer aile üyelerine polisler tarafından darp, kaba dayak, kötü muamelede bulunduğu, aile bireylerinin bu süreçte ciddi fiziksel ve psikolojik şiddet gördüğünü, gözaltına alınan aile bireylerine ait darp raporlarını istediklerinde kendilerine bu raporların verilmediğini belirtmiştir.

4-Bingöl Cumhuriyet Başsavcısı ile makamında yaptığımız görüşmede Başsavcı beyanlarında, soruşturmanın kendi kontrolü altında yürütüldüğünü, kimseye işkence veya kötü muamelede bulunmadığını, bu yönlü bir suç duyurusu veya şikayetin kendilerine ulaşmadığını, gözaltına alınan kişilerin göz altı anına ilişkin kötü muameleyle uğradıkları iddiası var ise muhtemelen kaçmaya çalıştıkları için yaşanan boğuşmadan kaynaklı olabileceğini, gözaltına alma işleminden sonra kimseye yönelik bir darp veya kötü muamele eyleminin mümkün olmadığını eğer böyle bir bilgi veya bulgu var ise suç duyurusunda bulunulması durumunda soruşturma yürüteceğini belirtmiştir.

D. TESPİTLER

24.08.2021 tarihinde İstanbul İli Ateşehir İlçesinde gözaltına alınıp Bingöl İline getirilen Sonuç GÜRDEĞİR'e gözaltı süresi boyunca, 29.08.2021/30.08.2021 tarihlerinde ise Bingöl İli Çeltiksuyu Köyünde ikamet eden GÜRDEĞİR ailesi üyelerine yönelik, mağdur ve görgü tanıkları anlatımları tutarlı görülerek kolluk görevlilerince fiziki saldırı, hakaret ve tehditte bulunulduğu hususunda güçlü bir kanaat oluşmuştur.

Heyetimizce yapılan görüşmelerde;

1. Bingöl ilinde mağdur ve görgü tanıkları ile yapılan görüşmeler sonucunda; İstanbul'da gözaltına alınan Sonuç GÜRDEĞİR'in İstanbul ili ve getirildiği il olan Bingöl'de işkence, kötü muamele, hakaret ve tehdite maruz kaldığı,
2. Bingöl ili Çeltiksuyu köyünde ikamet eden GÜRDEĞİR ailesi üyelerinin ise ikametlerinde ve köyde işkence, kötü muamele, hakaret ve tehdite maruz kaldıkları,
3. Gözaltına alınmayan aile üyelerinin ve kolluk personelinin hukuk dışı muamelesine itiraz eden köy sakinlerinin de darp edilerek hakaret ve tehditlerle karşılaştıkları
4. Aile üyelerinin kolluk görevlilerince fiziki olarak takip edilmelerinden dolayı güvenlikleri konusunda endişeli oldukları hususları tespit edilmiştir.

E. DEĞERLENDİRME

1-Heyetimizce yapılan tespitler neticesinde söz konusu olayda kolluk görevlilerinin tüm eylem ve işlemlerinin keyfi olduğu değerlendirilmektedir.

2-Kişiler işkence ve kötü muameleyle maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

- 2.1. Sonuç GÜRDEĞİR, İstanbul'da gözaltına alındığı esnada darp edilmiş, Bingöl'de ise Terörle Mücadele Şubesinde fiziksel şiddete maruz kalmış, tehdit edilmiş, uzun süre yüksek sesli müziğe maruz bırakılmıştır. Bingöl ili Çeltiksuyu köyünde ise GÜRDEĞİR ailesi üyelerinden, Ahmet GÜRDEĞİR, Ertan GÜRDEĞİR, Fatma GÜRDEĞİR, Azad GÜRDEĞİR, Ömer Faruk GÜRDEĞİR, Doğan GÜRDEĞİR, Kemal GÜRDEĞİR, ismi öğrenilemeyen köy sakini fiziksel şiddet görüp darp edilmişler ve ailenin diğer üyeleri ve bazı köy sakinleri de hakaret, tehdit ve kötü muameleyle maruz kalmışlardır.
- 2.2. Anayasanın işkence yasağını düzenleyen 17/3. Maddesi şu şekildedir: “*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleyle tabi tutulamaz.*”
- 2.3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3. Maddesi şu şekildedir: “*Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.*”

İşkence Ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı Ya da Aşağılayıcı Muamele Veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 1. Maddesi şu şekildedir:

“Sözleşme amaçlarına göre, " şüphelenilen bir fiil sebebiyle, cezalandırmak amacıyla bilgi veya itiraf elde etmek için veya ayırım gözetilen herhangi bir sebep dolayısıyla bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket eden bir başka şahsın teşviki veya rızası veya muvafakatıyla uygulanan fiziki veya manevi ağır acı veya ızdırıp veren bir fiil anlamına gelir. Bu yalnızca yasal müeyyidelerin uygulanmasından doğan, tabiatında olan veya arızî olarak husule gelen acı ve ızdırabı içermez. İşkence " terimi, bir şahsa veya bir üçüncü şahsa, bu şahsın veya üçüncü şahsın işlediği veya işlediğinden bu madde, konu hakkında daha geniş uygulama hükümleri ihtiva eden herhangi uluslararası bir belge veya millî mevzuata halel getirmez”

2.4. İşkence Ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı Ya da Aşağılayıcı Muamele Veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 4. Maddesi şu şekildedir:

“Her Taraf Devlet, tüm işkence eylemlerinin kendi ceza kanununa göre suç olmasını sağlayacaktır. Aynı şekilde, işkence yapmaya teşebbüs ve işkenceye iştirak veya suç ortaklığı yapan şahsın fiili suç sayılacaktır.

Her Taraf Devlet, fiilleri ağırlıklarını dikkate alarak uygun müeyyidelerle cezalandıracaktır.”

Hükümleri ile işkence ve kötü muamele, Türkiye Cumhuriyeti'nin de taraf olduğu ve Anayasanın 90. Maddesi gereğince iç hukuk kapsamında yasal düzenlemeler ile eş değer uygulanması gereken ulusal üstü normlarda yasaklanmıştır. Uluslararası normlarda işkencenin suç olarak tanımlanmasını ve cezai müeyyideler uygulanması gerektiği hükme bağlanmıştır.

2.5. **Türk Ceza Kanununun İşkence suçu başlıklı 94. Maddesi şu şekildedir:**

“(1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanması yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(5) Bu suçun ihmali davranışla işlenmesi halinde, verilecek cezada bu nedenle indirim yapılmaz.

(6) (Ek: 11/4/2013-6459/9 md.) Bu suçtan dolayı zamanaşımı işlemez.”

Yukarıdaki tespitler gözetildiğinde, ilgili kolluk görevlileri hakkında derhal soruşturma başlatılmalı, uluslararası standartlara uygun yürütülecek tahkikat neticesinde, eylemleri ile uyumlu bir şekilde şüphelilerin cezalandırılması gerekir.

Bu amaçla; işkence, kötü muamele, hakaret, tehdit suçlarının işlenmiş olması ihtimaline binaen re'sen soruşturma başlatılmalı; maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ve faillerin tespiti açısından etkin bir adli soruşturma yürütülmeli; mağdurların/görgü tanıklarının beyanlarının alınmalı ve araştırılmalı; delillerin toplanması ve olası delillerin karartma eylemlerinin önüne geçilebilmesi için 5271 sayılı CMK'nın 160/2 ve 164. Madde hükümleri uyarınca emniyet müdürlüğü birimlerine mensup kişilerin adli kolluk olarak görevlendirilmeli; mağdurların/görgü tanıklarının anlatımları gözetilerek, İstanbul ilinde SONUÇ GÜRDEĞİR'i gözaltına alan kolluk görevlileri, Bingöl TEM şubede kendisine işkence ve kötü muamelede bulunan kolluk görevlileri ile Bingöl iline bağlı Çeltiksuyu köyünde 29.08.2021/30.08.2021 tarihlerinde görevli kolluk görevlilerinin tespiti yapılmalı; mağdur beyanları alınarak kendilerine işkence yapan kişilere yönelik tariflerle birlikte tespit ve teşhis işlemleri yapılmalı; tespite

konu olayda görevli kolluk görevlilerinin muhtemel bir işkence, kötü muamele soruşturmasının şüphelisi olabilecekleri gözetilerek yürütülecek soruşturma tamamlanınca kadar açığa alınmaları hukuken gerekli ve zorunludur.

F. SONUÇ VE ÖNERİLER

- Yurttaşların işkence, kötü muamele ve hakaret ve tehdide maruz kaldıkları,
- Sağlık Haklarının ihlal edildiği,
- Kolluk görevlilerinin görevi kötüye kullandıkları tespit edilmiştir.

Yurttaşların doğuştan gelen haklarının ve aidiyetlerinin korunması adına;

1. Olayda yer alan kolluk görevlileri hakkında ivedilikle etkin ve şeffaf bir adli ve idari soruşturmanın yapılması, soruşturma sonucunun bütün detaylarının kamuoyuyla paylaşılması,
2. Soruşturmanın salahiyeti açısından ilgili kolluk güçleri hakkında idari soruşturma başlatılarak, görevden el çektirilmeleri,
3. Yaşanan bu durumda kolluk kuvvetlerinin “devlet biziz” mantığıyla hareket ettikleri ve etkin bir adli ve idari soruşturma yürütülmeyeceğine dair olan inançları cezasızlık politikaların çok net bir sonucudur. Faillerin korunmasına sebep olan cezasızlık politikalarından vazgeçilmesi,
4. Kolluk güçleri ve idari yetkililerin temel insan hak ve hürriyetleri açısından kapsamlı eğitime tabi tutulması,
5. Türkiye'nin ulusal ve taraf olduğu uluslararası yükümlüklerine tam ve eksiksiz olarak uyması, bu konuda yargı ve idari mercilerin belirtilen hususlara riayet etmesi,

Heyetimizce önerilmektedir.